

Мукачівський державний університет
Педагогічний факультет
Кафедра дошкільної та спеціальної освіти

Виробнича практика (дефектологічна):
методичні рекомендації до організації та проведення
для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 016 Спеціальна освіта

Мукачево – 2024

УДК 378.147.091.33-027.22:376-056.264(072)(075.8)

*Розглянуто та схвалено на засіданні
кафедри дошкільної та спеціальної освіти
протокол №4 від 23 вересня 2024 року*

*Розглянуто та рекомендовано до друку
науково-методичною радою
Мукачівського державного університету
протокол №3 від 23 жовтня 2024 року*

Укладачі:

Лещій Н.П. – д.пед.н., професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти МДУ.

Чекан О.І. – к.пед.н., доцент кафедри дошкільної та спеціальної освіти МДУ.

Барна Х.В. – к.пед.н., доцент кафедри дошкільної та спеціальної освіти МДУ.

Кас'яненко О.М. – к.пед.н., доцент кафедри дошкільної та спеціальної освіти МДУ.

М54

Виробнича практика (дефектологічна): методичні рекомендації до організації та проведення для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта / укладачі Н.П. Лещій, О.І. Чекан, Х.В. Барна, О.М. Кас'яненко. Мукачево: МДУ, 2024. 38 с. (1,7 др.ар.)

Методичні рекомендації до організації та проведення виробничої практики (дефектологічної) представляють цілі, завдання, програму практики, критерії оцінювання, вимоги до звітності та підведення підсумків практики, а також необхідні зразки документації. Методичні рекомендації стануть у нагоді при організації та проведенні виробничої практики (дефектологічної) здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта.

ЗМІСТ

Передмова	4
Частина I. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ	5
Частина II. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ	11
Частина III. ЗМІСТ ПРАКТИКИ	16
Частина IV. ВИМОГИ ДО ЗВІТНОСТІ ТА ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ	20
Список використаних джерел	27
Додатки	29

ПЕРЕДМОВА

Проблема виховання й навчання дошкільників з відхиленнями в розвитку є однією з найбільш важливих й актуальних проблем корекційної педагогіки. На даному етапі розвитку системи освіти на перший план висувається створення умов для становлення особистості кожної дитини відповідно до особливостей її психічного й фізичного розвитку, можливостями й здібностями.

Створення педагогічних умов, оптимальних для кожної дитини, на основі особистісно орієнтованого підходу припускає формування адаптивного соціально-освітнього середовища, що включає все різноманіття різних типів освітніх установ. Виробнича практика (дефектологічна) здобувачів 4 курсу, спеціальності 016 Спеціальна освіта проводиться з метою ознайомлення з роботою дефектологів та спеціалістів з корекційної педагогіки, асистентів дітей з ООП та інклюзивних груп ЗДО. Опанування програмами, методами та прийомами теоретичних курсів спеціальної психології, основ дефектології, основ логопедії, корекційної педагогіки та адаптованої психокорекції.

У методичних матеріалах висвітлено мету, перелік знань, практичних умінь і навичок здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти; розкрито особливості оцінювання різних видів їх діяльності під час проходження виробничої практики (дефектологічної); подано зміст, форми, методи корекційної роботи; окреслено основні вимоги та подано методичні поради щодо проходження здобувачами різних етапів практики та оформлення звітної документації.

Частина I.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Мета та завдання виробничої практики (дефектологічної)

Період підготовки корекційного педагога у закладі вищої освіти є найбільш відповідальним у становленні майбутнього професіонала, фахівця, компетентного у своїй діяльності. Формування професійної компетентності базується на отриманні теоретичних знань та практичних вмінь, основи яких закладаються під час аудиторних занять - лекційних, практичних та семінарських, а їх перехід у навички здійснюється під час проходження практики виробничої практики (дефектологічної). Виробнича практика (дефектологічна) сприяє формуванню у майбутніх корекційних педагогів важливих професійно-особистісних якостей, розвитку педагогічного мислення, творчості та здібностей, необхідних для здійснення корекційної діяльності. Саме тому виробнича практика (дефектологічна) посідає особливе місце у професійній підготовці бакалаврів спеціальної освіти і виступає органічною складовою освітнього процесу, психологопедагогічної і методичної підготовки майбутніх фахівців, пов'язуючи теоретичне навчання здобувачів вищої освіти з їх майбутньою самостійною роботою у закладах освіти з дітьми, що мають ООП.

Метою практики виробничої практики (дефектологічної) є:

- підготовка здобувачів вищої освіти до самостійного виконання функцій вчителя-дефектолога в умовах освітнього процесу закладу дошкільної освіти для дітей з особливими освітніми потребами (порушеннями зору, слуху, опорно-рухового апарату, мовлення, порушеннями інтелектуального розвитку, розладами спектру аутизму та особам з іншими складними порушеннями розвитку);
- формування вмінь організації та проведення корекційно-розвиткових занять з дітьми дошкільного віку;
- удосконалення навичок практичної діяльності;

- розвиток навичок системного кваліфікованого педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами з урахуванням стану здоров'я, особливостей психофізичного розвитку дітей у процесі здобуття освіти.

Основними завданнями виробничої практики (дефектологічної) є:

- поглиблення та закріплення теоретичних знань здобувачів вищої освіти зі спеціальної педагогіки та психології при здійсненні корекційно-розвиткової роботи впродовж освітнього процесу та в повсякденній діяльності з метою реабілітації та запобігання розвитку складної структури порушення у дітей;

- формування у здобувачів вищої освіти системи корекційно-педагогічних умінь, необхідних для виконання функцій вчителя-дефектолога з дітьми дошкільного віку;

- виховання любові та відповідального ставлення до педагогічної професії.

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі вищої освіти повинні знати:

- нормативно-правові основи роботи вчителя-дефектолога та асистента-вихователя дітей з порушеннями психофізичного розвитку;

- специфіку корекційно-педагогічного процесу в закладах спеціальної освіти для дітей з різними нозологіями;

- зміст, форми, методи роботи вчителя-дефектолога;

- методику організації та проведення корекційної-розвиткових занять;

- мету, зміст і форми роботи асистента вихователя дітей з порушеннями психофізичного розвитку за різними напрямками виховної діяльності;

-методику організації та проведення різноманітних виховних заходів;

- форми та методи роботи з батьками;

-основні етичні правила взаємостосунків між суб'єктами освітньо-виховного процесу;

- загальні та специфічні закономірності розвитку дітей з особливими освітніми потребами (порушеннями зору, слуху, опорно-рухового апарату, порушення інтелектуального розвитку, розладами спектру аутизму та осіб з іншими складними порушеннями розвитку);

- загально-педагогічні та спеціальні принципи корекційно-педагогічної діяльності.

Здобувачі вищої освіти повинні уміти:

- планувати свою професійну діяльність як вчителя-дефектолога та асистента вихователя дітей з порушеннями психофізичного розвитку;

- організовувати виконання розробленого плану;

- готувати й проводити корекційно-розвиткові заняття;

- працювати з навчально-методичною літературою;

- забезпечувати єдність колективних, групових та індивідуальних форм виховної роботи;

- готувати й проводити різноманітні виховні заходи;

- вести цілеспрямоване педагогічне спостереження, аналізувати отримані результати;

- проводити психолого-педагогічну діагностику особистості дитини;

- здійснювати індивідуальний підхід до дітей з урахуванням віку, характеру, статі дитини;

- встановлювати педагогічно доцільні стосунки з дітьми, що мають ОПП;

- застосовувати сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітньо-виховного процесу;

- аналізувати, критично оцінювати результати власної професійної діяльності;

- корегувати свою діяльність.

Компетентності:

Інтегральна: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення

досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових, функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-18. Здатність застосовувати відповідні методи, прийоми, форми, засоби корекції порушень мовлення у дітей.

СК-19. Здатність до застосування знань основних видів і технологічних підходів до планування власної професійно-корекційної діяльності відповідно до порушень мовлення та з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей.

СК-22. Здатність до поєднання теорії та практики, прагнення до удосконалення професійної компетентності.

Результати навчання

- PH8 Організувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.
- PH10 Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.
- PH11 Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.
- PH12 Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.
- PH15 Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.
- PH19 Володіти знаннями про вікові та індивідуально типологічні особливості осіб з тяжкими порушеннями мовлення.
- PH20 Володіти знаннями про причини, механізми, структуру та симптоматику таких мовленнєвих порушень як дислалії, ринолалії, дизартрії, порушення голосу, ФФНМ, ЗНМ, порушень темпо-ритмічної сторони мовлення, алалії, афазії, писемного мовлення.
- PH21 Застосовувати сучасні технології в діагностиці та корекції порушень мовлення дітей, уміння визначити стан сформованості мовлення у різні вікові періоди розвитку дитячого організму.

Частина II.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Організація виробничої практики (дефектологічної)

Виробнича практика (дефектологічна) проводиться на сьомому семестрі. Базами практики є заклади дошкільної освіти міста Мукачево.

Перед початком практики методисти проводять діагностику рівня готовності здобувачів до практики у формі методичного допуску, метою якого є діагностика рівня педагогічних знань та практичних навичок роботи з дітьми, що мають ООП, а також накопичення здобувачами методичного матеріалу для практики.

Проводиться настановча конференція, під час якої здобувачі ознайомлюються з програмою практики: керівники роз'яснюють їм мету практики, ставлять конкретні завдання, інформують про зміст діяльності під час проходження практики, форму звітності, критерії оцінювання тощо.

Режим роботи здобувачів під час практики визначається керівниками практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку бази практики.

Практикант призначається у одну з дошкільних груп, у якій він працює протягом усього періоду практики за розкладом свого фахівця-наставника.

Тривалість робочого дня практиканта – 6 годин. Робочий день розпочинається о 8 год, закінчується о 12 год (перша зміна). Друга зміна розпочинається о 14 год, закінчується о 18 год.

На період практики в кожній підгрупі здобувачів призначається староста, який веде облік відвідування здобувачами практики, організовує і координує роботу підгрупи, виконує доручення керівника практики, методистів, адміністрації і працівників базового освітнього закладу чи установи щодо організації і перебігу практики, інформує здобувачів про консультації, семінари.

Послідовність реалізації завдань практики здобувач визначає в індивідуальному плані проходження практики. Він складається у перші дні практики, схвалюється викладачем-методистом та керівником від бази практики. Кожен здобувач працює відповідно до свого індивідуального плану.

Протягом виробничої практики (дефектологічної) практиканти ведуть щоденник педагогічних спостережень, у якому фіксують інформацію, необхідну для виконання завдань практики, висвітлюють хід їх виконання (згідно індивідуального плану проходження практики), в тому числі й роботу зі складання психолого-педагогічних характеристик дитини чи академічної групи здобувачів, з вивчення та аналізу ділової документації освітнього закладу. Матеріали щоденника використовують для звіту про виконану під час практики роботу.

Виробнича практика (дефектологічна) завершується підсумковою конференцією. У ході конференції здобувачі звітують про свою роботу під час практики, дають узагальнений аналіз її результатів, обмінюються досвідом у формі презентації перебігу практики, обговорюють причини труднощів та висловлюють пропозиції щодо покращення практичної підготовки здобувачів до майбутньої професійної діяльності.

Практикант *має право:*

- до початку практики отримати у освітньому закладі всі необхідні організаційно-методичні матеріали та консультацію щодо їх оформлення;
- вносити пропозиції щодо методичного забезпечення практики;
- одержувати від керівників консультації щодо організації та проведення різних видів і форм роботи;
- на подовження терміну походження практики при наявності поважних причин та відповідних документів, що їх підтверджують.

Практикант *зобов'язаний:*

- своєчасно прибути на місце практики і приступити до роботи;

- дотримуватись трудової дисципліни, правил трудового розпорядку, техніки безпеки та інших норм;
- проводити роботу на місці практики згідно з отриманим завданням у режимі роботи ЗДО;
- регулярно відвідувати керівника практики від ЗВО у дні його консультацій на кафедрі;
- виконати поставлені завдання у повному обсязі відповідно до програми практики та рекомендацій від ЗВО та ЗДО;
- провести залікове заняття;
- нести відповідальність за якість виконуваної роботи;
- вчасно і на належному рівні оформити звітну документацію та скласти звіт з практики;
- захистити звіт практики у визначений термін.

До практики допускаються здобувачі які:

- до початку практики отримали у освітньому закладі всі необхідні організаційно-методичні матеріали та консультацію щодо їх оформлення;
- пройшли інструктаж з техніки безпеки та з питань охорони життя і здоров'я дітей;
- розробили папку-скарбничку з конспектами корекційних занять з різних розділів програми, різними видами ігор, розваг, форм роботи з батьками та ін.;
- пройшли медичний огляд.

Після отримання допуску здобувачі отримують направлення на виробничу практику (дефектологічну) в ЗДО, де працюють на посаді вчителя – дефектолога чи асистента вихователя. Кожен практикант закріплюється на час практики за окремою віковою групою.

Практиканти повинні мати з собою такі **документи:**

- медичну книжку з печаткою про допуск до роботи;

- направлення на практику;
- методичні матеріали для роботи з вихованцями.

Контроль за проходженням виробничої практики (дефектологічної) організовує кафедра дошкільної та спеціальної освіти, керівники практики перевіряють документацію здобувачів, консультують їх, надають методичну допомогу.

Безпосередній контроль за роботою практикантів здійснює викладач кафедри, який здійснює керівництво практикою та фахівець від ЗДО за яким закріплений практикант.

Обов'язки керівника практики від ЗВО полягають у:

- наданні оцінки стану та відповідності баз практики основним вимогам, що пред'являються ВНЗ до них, та визначенні рівня готовності їх для прийняття здобувачів;
- забезпеченні проведення комплексу організаційних заходів перед відправленням здобувачів на практику, забезпечення здобувачів необхідними документами: щоденником практики та програмою практики;
- складанні графіка виконання програми практики;
- забезпеченні завданнями щодо збирання практикантами матеріалів для виконання наукових досліджень;
- проведенні регулярних (згідно зі складеним і затвердженим графіком) консультацій;
- контролюванні дотримання термінів виконання завдань із практики, їх корегування при необхідності та складання звітів;
- перевірці звітів з практики та допуску їх до захисту;
- організуванні роботи комісії, що створюються на кафедрі для захисту звітів з практики.

Керівництво здобувачами - практикантами на робочих місцях здійснюється керівниками та провідними фахівцями організації, які мають повну вищу освіту.

***Основні обов'язки керівників практики від ЗДО – об'єкта
практики:***

- організування робочого місця та створення необхідних умов для проходження практики;
- забезпечення здобувачів необхідною інформацією про діяльність ЗДО;
- залучення здобувачів - практикантів до активної участі у роботі;
- забезпечення необхідними методичними матеріалами та технічними засобами;
- контроль за виконанням як окремих завдань, так і всієї програми практики в цілому;
- перевірка підсумкового звіту здобувача та оформлення відгуку.

Частина III.
ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Опис предмета виробничої практики (дефектологічної)

Таблиця 3.1

Педагогічна практика	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика
		денна форма навчання
Кількість кредитів: 6	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна
Загальна кількість годин: 180	Спеціальність: 016 Спеціальна освіта.	Рік підготовки:
		4-й
		Семестр
		7-й
Термін практики – <i>протягом місяця</i>	Перший (бакалаврський) рівень	Лабораторна робота
		120 год.
		Самостійна робота
		60 год.
		Індивідуальні завдання: не передбачені
		Вид контролю: диференційований залік

Календарний розподіл завдань практики (орієнтовний)

Зміст виробничої практики орієнтовно розподіляється таким чином:

1 день. Протягом *підготовчого етапу* практики здобувачі на сайтах:

<https://dytsadok.info/dytyachyj-sadok/22112936/>

https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/company_details/43540449/

<https://ircenter.gov.ua/irc/view/id/85961>

<https://detsad16.klasna.com/>

<https://dytsadok.info/dytyachyj-sadok/22112834/>

<https://ircenter.gov.ua/irc/view/id/85952>

ознайомлюються з організацією роботи закладів дошкільної освіти в яких функціонують спеціальні групи для дітей з особливими освітніми

потребами, де проводиться індивідуальна робота для дітей з порушеннями психофізичного розвитку. На сайтах можна ознайомитися із структурою та потужністю цих освітніх закладів, кадровим складом педагогів, над якою методичною проблемою працює педколектив. На сайті можна ознайомитися також із цікавими подіями, які відбувалися у закладах, фотогалереєю, меню на поточний день, відгуками батьків та громадськості про заклади.

Протягом підготовчого етапу практики здобувач також складає індивідуальний план своєї роботи на наступні тижні практики, який передбачає всі види роботи, які виконуватиме здобувач. Заповнення щоденника практики.

2-3 день. Протягом *основного етапу* повторюють теоретичні відомості щодо програм та напрямів виховання дітей із психофізичними порушеннями, особливостей їх психічного розвитку та моторики, специфіки поведінки. Проводять аналіз відеороликів, запропонованих викладачем та знайдених особисто в мережі Інтернет, про заняття для дітей-дошкільнят, серед яких є і діти з особливими освітніми потребами, відзначивши обрані форми і методи роботи, їх ефективність, та звертаючи увагу на тематику занять, що проводяться з дітьми цієї категорії, методи і прийоми педагогічної роботи з ними. Перелік відео занять для перегляду і аналізу:

<https://www.youtube.com/watch?v=f9h8daJksv8>

<https://www.youtube.com/watch?v=7bnRg02nsJQ>

https://www.youtube.com/watch?v=xMh_Fzz1SKo

<https://www.youtube.com/watch?v=Z0vyEm-T5Do>

<https://www.youtube.com/watch?v=ypLLkaOzpxI>

<https://www.youtube.com/watch?v=BOJ2aoYbY5E>

Заповнення щоденника практики.

4-6 дні. Ознайомлення з системою побудови корекційної роботи з дітьми з ООП. Спостереження за поведінкою дітей, їх особливостями під час корекційних занять, гри та вільного спілкування. Вивчення медико-педагогічної документації на дітей з вадами розвитку. Підготовка матеріалів

для проведення корекційних занять. Спостереження за роботою асистента вихователя, вчителя- дефектолога та спеціалістів з корекційної педагогіки під час корекційних та розвиваючих занять, вивчення методики проведення занять з дітьми із ООП. Заповнення щоденника практики.

7-9 дні. Спостереження за роботою дефектологів та спеціалістів з корекційної педагогіки під час корекційних та розвиваючих занять, ознайомлення документації щодо програм корекційної роботи. Вивчення методики проведення занять з вихованцями із ООП. Підготовка матеріалів для проведення корекційних занять. Консультації зі спеціалістами у дитячому закладі, з викладачами. Консультація зі спеціалістами з питання аналізу анамнезу, визначення структури дефекту, первинного, вторинного та третинного дефекту. Бесіди з батьками та вихователями щодо збору інформації про історію розвитку дитини, мікросоціальних умов виховання. Спостереження за поведінкою дітей, особливостями їх ігрової діяльності, спілкування, емоційно-вольової сфери. Розпочати експериментальне психологічне обстеження окремої дитини за методикою вивчення розумового розвитку (Ілляшенко, Стадненко). Заповнення щоденника практики.

10-12 дні. Розробляють відповідно до програм для вихованців різних вікових груп із порушеннями психофізичного розвитку конспекти двох з різних розділів програми. Для проведення занять розробляється навчально-дидактичне забезпечення (обладнання або матеріали, що будуть використовуватися). У конспектах занять обов'язково визначаються освітня (навчальна), виховна та корекційно-розвивальна мета. Передбачаючи виготовлення навчально-дидактичного забезпечення враховують обов'язковість дотримання гігієнічних та дидактичних вимог до виготовленого забезпечення (безпечність, доцільність, естетична привабливість та охайність деталей тощо); готується методичний опис виготовленого навчально-дидактичного забезпечення. Заповнення щоденника практики.

13-15 дні. Відвідування корекційних та розвиваючих занять, які проводяться фахівцями освітньої установи. Вивчення методик корекційної роботи, складання плану проведення власного корекційного заняття. Підготовка матеріалів, консультація зі спеціалістами. Продовження експериментально-психологічного обстеження розумового розвитку вибраної дитини. Спостереження за поведінкою дітей. Допомога асистентам вихователям та дефектологам у повсякденній роботі закладу, спілкування та заняття з дітьми. Підготовка матеріалів для складання розгорнутої характеристики на дитину, особливості розумового розвитку якої вивчались за допомогою психологічної методики. Проведення власного корекційного заняття з дітьми. Ознайомлення з системою соціальної реабілітації дітей інвалідів (центр соціальної реабілітації). Заповнення щоденника практики.

16-18 дні. Відвідування занять, вивчення програми та методик корекційної роботи. Допомога асистентам вихователям та вчителю - дефектологу у повсякденній роботі закладу, спілкування та заняття з дітьми. Проведення власного корекційного заняття з дітьми. Складання розгорнутої характеристики на дитину, особливості розумового розвитку вивчались за допомогою психологічної методики, з залученням даних анамнезу, бесід з батьками, спостережень за особливостями діяльності, емоційно-вольової сфери. Консультація зі спеціалістами та викладачами, вивчення відповідної психолого-педагогічної літератури. Складання загального звіту за практику, остаточне оформлення матеріалів та плану корекційного заняття, щоденника практики.

19-20 дні. Оформлення звітної документації.

Частина IV.

ВИМОГИ ДО ЗВІТНОСТІ ТА ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Перелік індивідуальної звітної документації виробничої практики (дефектологічної)

Після закінчення виробничої практики (дефектологічної) здобувач-практикант зобов'язаний протягом трьох днів з початку триместру, що слідує за практикою, подати на кафедру дошкільної та спеціальної освіти в папці наступні документи:

1. Щоденник виробничої практики (дефектологічної) №1 (зразка МО) з індивідуальним планом роботи, відгуком і оцінкою роботи здобувача на практиці, завірену підписом керівника та печаткою установи.

2. Щоденник виробничої практики (дефектологічної) №2 (довідкові матеріали, спостереження відвіданих занять у вчителя-дефектолога чи асистента вихователя з їх аналізом), (див. Додаток №1).

3. Теку з матеріалами виробничої практики (дефектологічної) (конспекти занять з протоколами обговорень, наочним, дидактичним, роздатковим матеріалом до проведених занять).

4. Теку з матеріалами позакласної освітньо-пізнавальної діяльності (матеріали рухливих ігор, вікторини, розробку виховних заходів з протоколом обговорення, індивідуальні бесіди, результати проведених психологічних досліджень, психолого-педагогічна характеристика на дитину (за результатами експериментального психологічного обстеження особливостей розумового розвитку, спостережень за поведінкою, вивчення анамнезу та ін. (див. Додаток №2).

5. Звіт здобувача про проходження виробничої практики (дефектологічної) завірений підписом керівника та печаткою установи, презентаціями занять та виховних заходів (див. Додаток №4).

Вимоги до правил ведення і оформлення щоденника (зразка МО)

1. Щоденник – це основний документ здобувача під час проходження практики.
2. Під час проходження виробничої практики (дефектологічної) здобувач щодня коротко ручкою повинен записувати у щоденник усе, що він зробив згідно з календарним планом проходження практики.
3. Після завершення практики заповнений щоденник подається керівникам практики від освітнього закладу і базової організації.
5. Оформлений щоденник з відгукami та підписами керівників, печаткою базової організації здобувача повинен захистити перед комісією освітнього закладу.
6. Без заповненого щоденника практика не зараховується.

Вимоги до звіту про проходження виробничої практики (дефектологічної)

Особливе місце серед підсумкової документації виробничої практики (дефектологічної) займає звіт про проходження практики. Інформація у звіті може бути викладена у довільній формі, висвітлювати інформацію про специфіку діяльності дошкільних закладів, де функціонують спеціальні групи, та види робіт, які виконувалися здобувачем під час практики.

Обов'язковими складовими частинами звіту про проходження виробничої практики (дефектологічної) є:

- 1) титульний лист (із вказівкою факультету, даних про здобувача-практиканта, керівника практики від кафедри та керівника від бази практики, інших відомостей), підшивається до звіту як його перший аркуш;
- 2) зміст звіту, в якому вказуються розділи звіту та відповідні сторінки; вступ із короткою характеристикою бази практики, індивідуального завдання на практику, (підшивається як другий аркуш звіту);
- 3) основна частина звіту за розділами відповідно до змісту звіту, в якій зазначається:

- строки проходження виробничої практики (дефектологічної);
- назва педагогічної установи де здобувач проходив практику дефектологічну;
- коротка характеристика та специфіка діяльності;
- які умови були створені керівництвом педагогічної установи для проходження здобувачем виробничої практики (дефектологічної);
- зміст робіт, які були виконані здобувачем за період проходження виробничої практики (дефектологічної), послідовність та процесуальні особливості їх виконання;
- види та характеристика завдань і доручень, які були виконані здобувачем, та їх результати;
- труднощі (теоретичного та практичного характеру), які виникали у здобувача за час проходження виробничої практики (дефектологічної);
- пропозиції щодо поліпшення організації діяльності педагогічної установи де здобувач проходив практику;
- пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу, якості викладання навчальних дисциплін, підвищення ефективності виробничої практики (дефектологічної).

Звіт про проходження виробничої практики (дефектологічної), як правило, повинен бути надрукованим, а всі матеріали, докладені до нього – підшиті й пронумеровані. Не підшивається, а додається до звіту заповнений щоденник практики. Завершити звіт необхідно самооцінкою.

Обсяг звіту про проходження виробничої практики (дефектологічної), без обліку додатків, повинен складати не менше 7 сторінок тексту з одинарним інтервалом кегля 14. Обсяг звіту про практику разом з додатками складає не менше ніж 15 аркушів.

Основні технічні вимоги до оформлення звіту:

- аркуші формату А4;
- текстовий редактор – MS Word 2003 і вище;
- міжрядковий інтервал – 1,5,

- кегель Times New Roman – 14,
- абзацний виступ – 1,25 см,
- поля зверху та знизу – 2 см, ліворуч – 3 см, праворуч – 1,5 см.
- нумерація сторінок – праворуч зверху, без крапки в кінці.

Вимоги до методичного опису

1. Назва навчально-дидактичного забезпечення та його фото.
2. Адресат (для якої вікової групи).
3. Опис виготовленого навчально-методичного забезпечення (кількість предметів, що входять до комплекту, матеріал, з якого він виготовлений, особистий внесок здобувача у його виготовлення).
- 4.3 якою метою це навчально-дидактичне забезпечення було виготовлене? Як воно було використане (описати прийоми його застосування)?
5. Яка могла бути ефективність його використання (був створений позитивний емоційний настрій на занятті, вихованці могли краще і швидше сприйняти нове поняття, для розвантаження через гру з предметами НДЗ тощо)?
6. Де ще можна використати виготовлене навчально-дидактичне забезпечення (на заняттях з іншою тематикою, під час дидактичних ігор, для створення розвиваючого середовища в груповому приміщенні тощо).

Критерії оцінювання виробничої практики (дефектологічної)

Загальна оцінка за проходження виробничої практики (дефектологічної) здобувачем складається із суми оцінок, які виставлені керівником практики від бази практики, керівником практики від вузу за виконання завдань практики, та за підсумком усного захисту перед комісією основних положень, які входять до програми практики, помножені на ваговий коефіцієнт- середньозважений бал здобувача за даний вид практики.

Ваговий коефіцієнт - число (в межах від 0,1 до 1), що відображає ступінь значущості (питому вагу) оцінки окремої складової.

Середньозважений бал здобувача - загальна підсумкова оцінка за практику виставляється у відомості обліку успішності за двома шкалами оцінювання: національною і шкалою ECTS.

Розподіл вагових коефіцієнтів за видами діяльності

Таблиця 4.1

№ п/п	Видидіяльності здобувача-практиканта	Вагові коефіцієнти
1.	Оцінка за виконання програми спостережень, аналіз корекційних занять	0,2
2.	Оцінка за розробку та проведення корекційних занять	0,4
3.	Оцінка за психолого-педагогічну характеристику групи, 1 дитини	0,2
4.	Загальне оформлення матеріалів практики та захист звіту здобувача про проходження практики	0,2

«Відмінно» ставиться за умови, якщо практикант:

- має системні, ґрунтовні знання програмового матеріалу спеціальної освіти;
- уміє складати план-конспект занять, сценарії виховних заходів;
- поєднуються на занятті колективна та індивідуальна робота дітей, здійснюється диференційований підхід;
- застосовується пошукова або частково пошукова ситуація відповідно до віку та рівня розвитку дитини;
- застосовуються різні методи та прийоми навчання;
- практикант дотримується педагогічного етикету, володіє грамотною мовою, вміє використовувати технічні засоби навчання;

- практикант вміє правильно розподілити час на занятті;
- матеріали дефектологічної практики представлені у повному обсязі з підтвердженням фотографіями, відео-фрагментами занять, виховних заходів; виступ у формі доповіді на підсумковій конференції цікавий, аргументований, проілюстрований мультимедійною презентацією.

«Добре» ставиться за умови, якщо практикант:

- вміє добирати необхідний навчальний матеріал відповідно до програми, складати план-конспект за допомогою педагога-наставника;

- заняття відповідає основним вимогам до відмінного заняття але містить деякі недоліки:

- не достатньо високий рівень організації діяльністю дітей на занятті;
- допускає незначні помилки в розподілі часу на різних етапах заняття;

- не достатньо високий рівень використання активності дітей;
- вміє за допомогою педагога-наставника організувати захід,
- матеріали практики представлені на достатньому рівні з частковим підтвердженням фотографій занять, виховних заходів; виступ у формі доповіді на підсумковій конференції цікавий, аргументований, проілюстрований мультимедійною презентацією.

«Задовільно» ставиться за умови, якщо практикант:

- задовільно володіє програмовим матеріалом дошкільної освіти;
- не може самостійно провести заняття, але дидактична мета та план заняття частково реалізовані;

- в основному вільно володіє методикою використання ТЗН, однак, не вміє працювати на дошці (культура запису);

- недостатньо поєднує колективну та індивідуальну роботу дітей;
- практикант відчуває труднощі при демонстрації дослідів, не може вийти за межі конспекту;

- не вільно володіє мовою, допускає мовленнєві помилки;

- не завжди виправляє мовленнєві помилки дітей;

- матеріали дефектологічної практики представлені задовільно, з фрагментарним підтвердженням фотографій; виступ у формі доповіді на підсумковій конференції задовільний.

«Незадовільно» ставиться за умови, якщо:

- практикант не володіє вільно матеріалом конспекту, не досягнута дидактична мета заняття;

- не досягнута виховна мета заняття;

- здобувач не вміє керувати групою, підтримувати робочу атмосферу, дисципліну та порядок;

- здобувач-практикант не готовий до проведення заняття;

- нехтує дефектологічною практикою; порушує виконавську дисципліну; не виконує усі завдання і вимоги дефектологічної практики; конфліктує з дітьми, вчителем-дефектологом, асистентом вихователя, чи керівником педпрактики;

- матеріали навчально-виховної дефектологічної практики представлені частково.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Інтервальна шкала	Оцінка в балах за шкалою ECTS	Оцінка ECTS	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
4,51–5,00	90–100	A	Високий (творчий)	відмінно
4,01–4,50	82–89	B	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
3,51–4,00	75–81	C		
3,16–3,50	69–74	D	Середній (репродуктивний)	задовільно
2,51–3,15	60–68	E		
1,51–2,50	35–59	FX	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно з можливістю повторного складання
0,00–1,50	0–34	F		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова

1. Закон України «Про дошкільну освіту» від 06 червня 2024 р. № 3788-IX. Відомості Верховної Ради України, 2024, № 24, ст. 215.
2. Колишкін О. В. Вступ до спеціальності «Корекційна освіта»: навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2008. 397 с.
3. Миронова С. Оформлення документації вчителями-дефектологами та вчителями-логопедами спеціального дошкільного навчального закладу. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2013. № 4. С. 46–51.
4. Миронова С. Оформлення документації вчителями-дефектологами та вчителями-логопедами спеціального дошкільного навчального закладу. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2013. № 5. С. 33–46.
5. Рутковська Т. Втілення принципу інтеграції в сучасній роботі вчителя-дефектолога. Дефектолог. 2012. № 10. С. 11–14.
6. Матвєєва М. П., Миронова С. П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. 164 с.

Допоміжна

7. Бодруг Є. Робота педагога-дефектолога з батьками дітей із вадами слуху : теоретичні основи та практичні аспекти співпраці. Дефектолог. 2013. № 1. С. 9–19.
8. Грицак Т. Поради вчителя-дефектолога (тифлопедагога) батькам, які люблять свою дитину. Дефектолог. 2011. № 1. С. 38–54.
9. Дегтяренко Т. М., Вавіна Л. С. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Суми : Університетська книга, 2008. 302 с.
10. Друзь В. В. Вправи на розвиток міжпівкульної взаємодії : робочий інструментарій для дефектологів. Дитина з особливими потребами. 2019. № 9. С. 30–31.

11.Євдошенко О. Орієнтування в просторі. Організація навчально-виховного процесу дошкільників із порушеннями зору. Дефектолог. 2018. № 11. С. 21–43.

12.Карацюба А. Використання казкотерапії у корекційній роботі. Дефектолог. 2015. № 10. С.4–8.

13.Коваленко І. Консультації вчителя-дефектолога для музичних керівників і педагогів груп компенсуючого типу для дітей з порушенням зору. Дитячий садок. 2012. № 7. С. 15–18.

14.Матвєєва М. П., Миронова С. П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. 164 с.

15.Марченко І. С. Спеціальна методика початкового навчання української мови : логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників : навч. посіб. Київ : Слово, 2010. 288 с.

16.Миронова С. П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту : монографія. Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2007. 304 с

17.Обучение детей с проблемами в развитии в разных странах мира : хрестоматия / сост. Л. М. Шипицина. СПб., 1997. 256 с.

18.Піонтківська Г. С. Внесок Івана Колесника у розбудову української дефектології. Дефектологія. 2012. № 1. С. 43.

19.Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. Ч. 1. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). 238 с.

20.Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. Ч. 2 : Навчання і виховання дітей. 224 с.

21.Аксьонова Л. В. Цікаві розвивальні і рухливі ігри для всієї родини. Донецьк : БАО, 2008. 368 с.

22.Синьов В. Козинець О. До історії української дефектології в персоналіях : Рудольф Генріхович Краєвський (з нагоди 120-річчя від дня народження). Особлива дитина: навчання та виховання. 2017. № 2. С. 79–88.

23.Супрун М. О. Дослідження А. І. Селецьким окремих аспектів історії дефектологічної науки. Проблеми освіти. Вип. 24. Київ : НМЦСО, 2001. С. 204–209.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

Схема складання щоденника педагогічної практики

На першій сторінці: прізвище, ім'я та по-батькові практиканта, назва учбового закладу, факультет, курс і група. Прізвище, ім'я та по-батькові викладача-методиста з дефектологічної практики.

На другій сторінці: дані про спеціалізований дошкільний заклад: адреса, телефон; прізвище, ім'я та по-батькові завідуючого закладу, вихователів групи (за якою прикріплені здобувач).

На третій сторінці: список дітей групи.

На четвертій сторінці: розклад занять у прикріпленій групі.

Форма ведення щоденника практики

Дата	Зміст роботи	Аналіз виконаної роботи	Підпис вихователя
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомитись з ситемою роботи закладу, документацією, програмами, медико-педагогічною документацією, методами корекційної роботи та ін. 2. Спостереження за поведінкою дітей, за роботою дефектолога, логопеда, вихователя та ін. 3. Допомога вихователям та ін. 4. Вивчення матеріалів, програм, літератури тощо. 		
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відвідування корекційних занять. 2. Підготовка матеріалів, програми звіту... 3. Проведення корекційного заняття, інших видівдефектологічної діяльності. 		

Основні параметри, які відображаються у розгорнутій психолого-педагогічній характеристиці на дитину:

1. Історія розвитку - анамнез (починаючи з протікання вагітності).
Діагноз, який зараз має дитина. Описати структуру дефекту, як вона уявляється (зробити спробу проаналізувати первинний дефект, вторинні розлади та компенсаторні процеси).
2. Умови проживання, виховання, склад сім'ї, особливості виховного стилю (вказати при можливості)
3. Особливості поведінки, емоційно-вольової сфери, особливості діяльності та особистості, спілкування з дорослими та однолітками
4. Особливості розумового розвитку. Загальний бал (за методикою Ілляшенко), опис функцій та розумових операцій, які розвинути слабо або, навпаки, є сильною стороною дитини.
5. Виходячи з вивчення рівня розвитку окремих функцій інтелекту та особливостей поведінки, діяльності і особистості, рекомендувати індивідуальний педагогічний підхід, найбільш адекватні корекційні заходи, сформулювати поради батькам та вихователям.

Міністерство освіти та науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра дошкільної та спеціальної освіти
Факультет педагогічний

Конспект заняття
на тему: _____

Оцінка “ _____ ”

Вихователь _____
/підпис/

Методист університету _____
/підпис/

П.І.Б. здобувача _____

_____ курсу, _____ групи

Мукачево 2024

Пам'ятка для складання звіту про практику

1. № дошкільного виховного закладу, його місце розташування, термін практики Знайомство з колективом д/з. Умови для роботи.
2. Кількість відвідуваних занять вихователів, їх аналіз з точки зору сучасних вимог.
3. Які заняття і в яких групах проводив, які ускладнення виникали при складанні конспекту заняття (гри, прогулянки та ін.).
4. Наочні посібники і матеріали які здобувач підготував у період практики.
5. Зміст виховної роботи, проведеної здобувачем, форми її проведення, результативність.
6. Які труднощі виникали в роботі, їх подолання, результативність.
7. Чи змогли організувати дитячий колектив, які методи використовували при вивченні особистості дитини?
8. Суспільна робота: участь у роботі педагогічної ради, методичного об'єднання; проведення роботи з батьками, та ін.
9. Що дала Вам практика? Ваші зауваження та пропозиції.

Навчально-методичне видання

Виробнича практика (дефектологічна)
методичні рекомендації до організації та проведення
для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 016 Спеціальна освіта

Укладачі: *Н.П. Лецій, О.І. Чекан, Х.В. Барна, О.М. Кас'яненко*

Тираж 10 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції ДК №6984 від 20.11.2019 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ
89600 м.Мукачево
вул.Ужгородська. 26
Тел.2-11-09